

NOTATKA ze wspólnego posiedzenia

**Komisji Rodziny
i Polityki Społecznej**

oraz

**Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji**

oraz

**Komisji
Ustawodawczej**

Nr posiedzenia: 141

Nr posiedzenia: 178

Nr posiedzenia: 305

Data posiedzenia: 19 i 25 maja 2010 r.

Posiedzeniu przewodniczył: senator Mieczysław Augustyn – przewodniczący Komisji Rodziny i Polityki Społecznej.

Porządek posiedzenia: 1. Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz o zmianie niektórych innych ustaw (*druk senacki nr 872; druki sejmowe nr 1698, do druku nr 1698, 1789, do druku nr 1789, 2776, 2893 i 2893-A*).

W posiedzeniu uczestniczyli:

- senatorowie – członkowie Komisji Rodziny i Polityki Społecznej: Łukasz Abgarowicz, Małgorzata Adamczak, Mieczysław Augustyn, Piotr Kaleta, Stanisław Kogut, Rafał Muchacki, Jan Rulewski,
- senatorowie – członkowie Komisji Ustawodawczej: Zbigniew Cichoń, Stanisław Gogacz, Leon Kieres, Krzysztof Piesiewicz, Grażyna Sztark, Marek Trzciniński, Piotr Zientarski,
- senatorowie – członkowie Komisji Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji: Zbigniew Cichoń, Stanisław Piotrowicz, Zbigniew Romaszewski, Jan Rulewski, Jacek Swakoń,
- zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:
 - minister Jolanta Fedak,
 - dyrektor Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej Krystyna Wyrwicka,
 - główny specjalista w Departamencie Pomocy i Integracji Społecznej Marzena Bartosiewicz,
 - członek gabinetu politycznego Łukasz Porycki,
 - Ministerstwo Sprawiedliwości:
 - podsekretarz stanu Zbigniew Wrona,
 - prokurator w Departamencie Legislacyjno – Prawnym Agnieszka Władzińska,
 - sędzia w Departamencie Legislacyjno – Prawnym Ewa Korszeń,
 - asystent Ministra Sprawiedliwości Martyna Orzechowska,
 - Ministerstwo Zdrowia:
 - zastępca dyrektora Departamentu Zdrowia Publicznego Wojciech Kłosiński,
 - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
 - kierownik Działu Prawnego Kama Dąbrowska,
 - główny specjalista w Dziale do Spraw Rodziny i Młodzieży Katarzyna Michalska,
 - główny specjalista w Dziale do Spraw Rodziny i Młodzieży Dorota Jaszczak-Kuźmińska,
 - Narodowy Instytut Zdrowia:
 - asystent Ewa Urban,
 - Ministerstwo Edukacji Narodowej:

- główny wizytator w Departamencie Zwiększania Szans Edukacyjnych Teresa Szopińska,
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji:
 - główny specjalista w Departamencie Analiz i Nadzoru Marta Pilarska-Baran,
- Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak
- Biuro Rzecznika Praw Dziecka:
 - dyrektor Zespołu Spraw Rodzinnych i Nieletnich Katarzyna Czaj,
 - Ewa Snopek,
 - Elżbieta Karasek,
 - Marek Żebrowski,
- Krajowa Rada Kuratorów:
 - przewodniczący Andrzej Martusiewicz,
 - delegat Henryk Pawlaczek,
- ekspert komisji Rodziny i Polityki Społecznej Senatu RP Antoni Szymański (zastępca Kuratora Okręgowego w Gdańsku),
- prezes Stowarzyszenia Sędziów Sądów Rodzinnych Ewa Waszkiewicz,
- Uniwersytet Warszawski:
 - prof. Teodor Szymanowski,
 - adiunkt dr Marek Rymsza,
- zastępca dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji podinspektor Marek Walczak,
- dyrektor Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego w Pile Barbara Grenda,
- doradca Rzecznika Praw Dziecka Dorota Zawadzka,
- Związek Dużych Rodzin "Trzy Plus":
 - prezes Joanna Krupska,
 - wiceprezes Teresa Kapela,
 - członek Związku Radosław Waszkiewicz,
- prezydent Nordyckiego Komitetu na rzecz Praw Człowieka Ruby Harrold-Claesson,
- prezes Fundacji Krajowe Centrum Kompetencji Konrad Wojtkowski,
- prezes zarządu Stowarzyszenia Rzecznik Praw Rodziców Tomasz Elbanowski,
- prezes zarządu Fundacji Rzecznik Praw Rodziców Karolina Elbanowska,
- kierownik w Instytucie Psychologii Zdrowia, redaktor naczelna „Niebieskiej Linii” Renata Durda,
- członek zarządu Centrum Praw Ojca i Dziecka Krzysztof Zuber,
- prezes Fundacji Kid Protect Jakub Śpiewak,
- członek Akcji Katolickiej w Ciechanowie Ryszard Wesołowski,
- prezes Centrum Praw Kobiet Urszula Nowakowska,
- prezes Stowarzyszenia Na Rzecz Poszanowania Prawa Dzieci i Rodziny „Ojcowie.pl” Krzysztof Gawryszczak,
- Sejm RP:
 - poseł sprawozdawca Magdalena Kochan,
 - poseł Jolanta Fabisiak,
 - poseł Marek Plura,
 - poseł Teresa Wargocka.
- przedstawiciel Biura Legislacyjnego w Kancelarii Senatu: Danuta Drypa.

Przebieg posiedzenia:

W dniu 19 maja 2010 r.

Ad. 1 Ustawę, która była wynikiem prac Sejmu nad rządowym oraz poselskim projektami nowelizacji ustawy, omówiła poseł sprawozdawca Magdalena Kochan. Podkreśliła nieskuteczność obowiązujących od pięciu lat rozwiązań ustawowych. Celem nowelizacji jest zapobieganie przemocy, skuteczna ochrona i pomoc ofiarom m.in. poprzez izolowanie sprawców przemocy od ich ofiar, zapewnienie schronienia i pomocy lekarskiej ofiarom, zakaz stosowania kar cielesnych i zadawania cierpień psychicznych oraz poniżania dzieci. Ustawa wprowadzi obowiązek diagnozowania zjawiska przemocy na wszystkich szczeblach samorządu. Działania na rzecz przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie mają być podejmowane w gminach przez nowe struktury - zespoły interdyscyplinarne (pracownicy socjalni, przedstawiciele policji, oświaty, ochrony zdrowia, i organizacji pozarządowych), które mają zajmować się osobami małoletnimi i dorosłymi jako indywidualnymi przypadkami. Zespoły będą mieć prawo do gromadzenia danych osobowych lub weryfikowania podejrzeń.

Posłanka zwróciła uwagę na potrzebę dalszych prac nad ustawą i sugerowała możliwość wycofania zakazu stosowania kar cielesnych i cierpień psychicznych, z uwagi na istniejące już w polskim prawie odpowiednie regulacje.

Ustawa przewiduje także utworzenie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jako organu opiniodawczo-doradczego ministra pracy, który będzie forum wymiany doświadczeń pomiędzy administracją rządową, samorządem i organizacjami pozarządowymi.

Przedstawicielka Biura Legislacyjnego przedstawiła trzy uwagi, spośród szesnastu zawartych w opinii prawnej. Zwróciła, między innymi, uwagę na niejasność przepisu dotyczącego zapewnienia przez samorząd pomocy ofiarom przemocy w uzyskaniu mieszkania. Podkreśliła, że przepis ten może prowadzić do nieuzasadnionych roszczeń i wymaga zmiany.

Następnie komisje przeszły do dyskusji, po której przewidziano przedstawienie przez Biuro Legislacyjne pozostałych uwag.

Senator S. Piotrowicz podkreślił, że w ustawie nie dostrzega dostatecznej ochrony rodziny, a przepis pozwalający urzędnikowi odebrać rodzinie dziecko bez uprzedniej decyzji sądu budzi sprzeciw.

Zdaniem senatora J. Rulewskiego ustawa niesłusznie zrównuje dzieci z rodzicami, nieuwzględniając ich roli wychowawczej, pomija także zjawisko przemocy dzieci wobec rodziców. Senator zwrócił uwagę na to, że ustawa powinna być adresowana do rodzin patologicznych, niepotrzebnie zaś tworzy nowe struktury wykonawcze co, wbrew zapewnieniom rządu, przyczyni się do wysokich kosztów jej realizacji.

W opinii wicemarszałka Senatu Z. Romaszewskiego, senatorów S. Cichonia i S. Koguta ustawa będzie ingerować w życie rodziny w sposób nieuprawniony, może prowadzić do jej inwigilacji i dlatego ustawę należy odrzucić.

Obecna na posiedzeniu minister pracy Jolanta Fedak zwracała uwagę na potrzebę przyjęcia nowelizacji oraz zachęcała senatorów do prac nad jej udoskonaleniem.

Prof. Teodor Szymanowski zakwestionował wiarygodność liczby przypadków przemocy przytaczanych w uzasadnieniu do projektu ustawy. Statystyki nie uwzględniają wielokrotnych interwencji policji w tych samych rodzinach.

Przed przyjęciem ustawy przestrzegała Ruby Harrold-Claesson, prezydent Nordyckiego Komitetu na rzecz Praw Człowieka. Stwierdziła, że jej przepisy wzorowane są na przepisach wprowadzonych przed laty w Szwecji, gdzie doprowadziły do degradacji i dezintegracji rodziny, tolerowania przez państwo przemocy dzieci wobec rodziców oraz rozwoju zjawiska donosicielstwa dzieci skierowanego przeciwko rodzicom.

Antoni Szymański, ekspert Komisji Rodziny i Polityki Społecznej, zwrócił uwagę na niejasność przepisów ustawy (m.in. definicja przemocy). Ustawa nie ma charakteru pomocniczego, tzn. nie będzie wspierać rodziny i władzy rodzicielskiej, a przepisy dotyczące krytykowania dzieci przez rodziców powinny być ograniczone. Gromadzenie i przetwarzanie danych o osobach (tzw. „niebieska karta”), które będą przedmiotem zainteresowania zespołów interdyscyplinarnych bez zgody tych osób jest niedopuszczalne i niekonstytucyjne. Zespoły interdyscyplinarne jako nowa forma pracy administracyjnej będą rodzić poważne koszty.

Zdaniem Joanny Krupskiej przepisy ustawy oparte są na błędnej koncepcji rodziny rozumianej jako miejsce walki i przemocy. Stąd rodzi się zagrożenie dla autonomii rodziny w jej prawach i obowiązkach.

Wielu uczestników dyskusji zwracało uwagę, że dziecko nie jest w Polsce dostatecznie chronione przed przemocą dorosłych, a ustawa jest tylko potwierdzeniem ich praw obywatelskich.

Zdaniem Doroty Zawadzkiej, Renaty Durdy, Jakuba Śpiewaka, Konrada Wojterkowskiego oraz innych uczestników posiedzenia, bicie dzieci jako metoda wychowawcza jest poglądem, który nadal ma wielu zwolenników w Polsce.

Tomasz Elbanowski podkreślił, że przepisy ustawy wzbudzają poważne zaniepokojenie wielu rodziców, prawników i psychologów ingerują bowiem w autonomię i wolność rodziny.

Obecne na posiedzeniu posłanki: Teresa Wargocka i Jolanta Fabisiak przestrzegały przed niektórymi przepisami ustawy, które ich zdaniem są wymierzone przeciwko rodzinie.

Ze względu na dużą liczbę przedstawicieli stowarzyszeń i organizacji pozarządowych oraz czas przeznaczony na dyskusję przewodniczący obrad zdecydował o przerwaniu obrad i kontynuowaniu posiedzenia w dniu 25 maja 2010 r.

W dniu 25 maja 2010 r.:

Na wniosek Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji komisje zadecydowały o zakończeniu wspólnych prac trzech komisji nad ustawą i kontynuowaniu ich osobno przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji.

Komisja Rodziny i Polityki Społecznej oraz Komisja Ustawodawcza postanowiły kontynuować wspólne prace na posiedzeniu w dniu 25 maja 2010 r. o godz. 19.30.

Konkluzja: Komisje podjęły decyzję o zakończeniu wspólnego rozpatrywania ustawy i kontynuowaniu prac nad ustawą osobno przez:

- Komisję Rodziny i Polityki Społecznej i Komisję Ustawodawczą
- oraz Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji.

W posiedzeniu komisji uczestniczyła osoba wykonująca działalność lobbingsową (Dymitr Hirsch, reprezentujący Związek Dużych Rodzin "Trzy Plus")